

5–6-SINFLARDA TABIIY FANLARNI O‘QITISHDA INNOVATSION YONDASHUV VA INTERAKTIV METODLARNING SAMARADORLIGI

Sharipova Shirin Kamilovna

shkamilovna0848@gmail.com

Urganch shahar 10-son umumiy o‘rta maktab o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada 5–6-sinf o‘quvchilariga tabiiy fanlarni o‘qitishda innovatsion pedagogik yondashuvlar hamda interaktiv metodlardan foydalanishning ahamiyati tahlil qilinadi. O‘quvchilarning yosh xususiyatlari asosida darslarni tashkil etish, zamonaviy texnologiyalar yordamida bilimlarni mustahkamlash va ta’lim samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, tabiiy fanlarni o‘qitishda amaliy mashg‘ulotlar, multimedia vositalari va mustaqil ta’limning pedagogik imkoniyatlari ko‘rib chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *tabiiy fanlar, innovatsion ta’lim, interaktiv metodlar, pedagogik texnologiyalar, o‘quv jarayoni, multimedia, ta’lim samaradorligi, mustaqil fikrlash.*

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida ta’lim tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, umumiy o‘rta ta’lim maktablarida tabiiy fanlarni samarali o‘qitish o‘quvchilarning ilmiy dunyoqarashini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Tabiiy fanlar orqali o‘quvchilar tabiat hodisalarini kuzatish, tahlil qilish va ular orasidagi bog‘liqlikni tushunishga o‘rganadi.

5–6-sinf o‘quvchilari psixologik jihatdan faol va qiziquvchan bo‘lgani sababli, darslarni faqat an’anaviy usullar asosida tashkil etish yetarli samara bermaydi. Shu bois, o‘qitish jarayoniga interaktiv metodlar hamda innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish muhim pedagogik omil hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi — tabiiy fanlarni o‘qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilish va ularning amaliy ahamiyatini ochib berishdan iborat.

Asosiy qism

Interaktiv metodlarning o‘quv jarayonidagi o‘rni

Interaktiv metodlar o‘quvchilarni darsning faol ishtirokchisiga aylantiradi. Bunday yondashuv orqali o‘quvchilar mavzuni mustaqil tahlil qiladi, fikr almashadi va muammoli vaziyatlarga yechim topishga harakat qiladi.

Tabiiy fanlar darslarida “Aqliy hujum”, “Klaster”, “INSERT”, “Baliq skeleti”, “Venn diagrammasi” kabi metodlardan foydalanish o‘quvchilarning tafakkurini rivojlantiradi. Masalan, geografiya darsida tabiat zonalarini taqqoslashda Venn diagrammasi samarali natija beradi. Biologiya fanida esa klaster usuli orqali o‘simlik va hayvonlarning xususiyatlarini tizimli ravishda o‘rganish mumkin.

Interaktiv metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshiribgina qolmay, ularda mustaqil fikrlash va muloqot madaniyatini ham shakllantiradi.

Multimedia vositalarining pedagogik imkoniyatlari

Zamonaviy axborot texnologiyalarining rivojlanishi ta’lim tizimiga yangi imkoniyatlarni olib kirmoqda. Multimedia vositalari orqali tabiiy fanlarda uchraydigan murakkab jarayonlarni sodda va tushunarli shaklda ko‘rsatish mumkin.

Masalan, quyosh tizimi harakati, suv aylanish jarayoni yoki vulqonlarning hosil bo‘lishini animatsiyalar yordamida namoyish etish o‘quvchilarning mavzuni tezroq tushunishiga yordam beradi. Rangli tasvirlar, videolavhalar va ovozli materiallar esa o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini yanada oshiradi.

Shuningdek, virtual laboratoriyalar yordamida tajribalarni xavfsiz muhitda bajarish imkoniyati yaratiladi. Bu esa amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mustaqil ta’lim va ijodiy faoliyatni rivojlantirish

Tabiiy fanlarni o‘qitishda mustaqil ta’lim elementlaridan foydalanish o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan маъсулятини oshiradi. O‘quvchilarga kichik loyihalar, kuzatish topshiriqlari yoki tajriba ishlari berilishi ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Masalan, o‘quvchilarga mahalliy o‘simliklarni kuzatish, ob-havo o‘zgarishlarini qayd etish yoki ekologik muammolar haqida ma’lumot tayyorlash kabi vazifalar topshirilishi mumkin. Bunday topshiriqlar nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog‘lash imkonini beradi.

Ta’lim jarayonidagi muammolar va ularning yechimlari

Amaliyotda zamonaviy texnologiyalarni qo‘llash jarayonida ayrim muammolar ham uchraydi. Texnik vositalarning yetishmasligi, internet tezligining pastligi yoki ayrim pedagoglarning raqamli ko‘nikmalari yetarli emasligi shular jumlasidandir.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun maktablarni zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash, o‘qituvchilar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish hamda sifatli elektron resurslarni yaratish zarur. Shu bilan birga, pedagoglarning innovatsion metodlarni amaliyotga tatbiq etish bo‘yicha tajribasini oshirish muhim hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, 5–6-sinflarda tabiiy fanlarni o‘qitishda innovatsion yondashuvlar va interaktiv metodlardan foydalanish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘quvchilarning darsga qiziqishini kuchaytiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va bilimlarni samarali o‘zlashtirishiga yordam beradi.

Shu sababli, tabiiy fanlarni o‘qitishda an’anaviy va zamonaviy metodlarni uyg‘unlashtirish bugungi ta’lim tizimining dolzarb vazifalaridan biri ҳисобланади.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2019.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent, 2017.
4. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat va zamonaviy metodlar. – Toshkent, 2018.
5. UNESCO. Education and Digital Learning. – 2022.